

Mishnah Bava Kamma, chapter 3

משנה בבא קמא פרק ג

(1) If a man places a *kad* [pitcher] in a public domain and another one comes and stumbles over it and breaks it, he is exempt [because it is not usual for people to watch every step while walking]. If he was injured by it, the owner of the *havit* [barrel] is liable to compensate for the damage [even if he declared it ownerless after he placed it

א המניח את הפד ברשות הרבים ובא אחר ונתקל בה ושברה, פטור. ואם הוזק בה, בעל החבית חייב בגזקו. נשברה כדו ברשות הרבים, והחלק אחד במים, או שלקה בחרסיה, חייב. רבי יהודה אומר, במתכונ, חייב. באינו מתכונ, פטור: ב השופך מים ברשות הרבים, והוזק בהן אחר, חייב בגזקו. המצניע את הקוץ, ואת הזכוכית, והגודר את

in a public domain, for such a declaration is not valid regarding something which was not permitted]. If [he tripped and] his pitcher broke in a public domain and someone slipped in the water or was injured by the broken pieces he is liable [to compensate]. Rabbi Yehudah says, If he had the intent [after the pitcher broke, to collect the pieces and the water] he is liable [for he owns the water and the broken pieces and therefore, they are his pit], but if he did not intend [to collect the pieces and the water] he would not be liable. [The fact that he tripped, creating the pit, is considered as circumstances beyond his control, and Rabbi Yehudah holds that this does not entail criminal liability; the broken pieces and the water are regarded as ownerless, and therefore, he is not liable. The law is in accordance with Rabbi Yehudah].

(2) If a man pours out water into the public domain [even when it is permitted to do so, as in the rainy season] and some other person is injured by it, there is liability for the damage. If he hides thorns and broken glass [in the public

רבנו עובדיה מברטנורא

א המניח את הכד וכו' ושברה פטור. לפי שאין דרך בני אדם להתבונן בדרכים: ואם הוזק בה בעל החבית חייב. ואפילו הפקירה, שכל המפקיר נזקיו שלא היה לו רשות מתחלה לעשותן, כאילו לא הפקירן: או שלקה בחרסיה חייב. דסבר נתקל פושע הוא ולא אונס הוא, ולכך חייב: במתכוין חייב. אם נתכוין לזכות בחרסיה ובמים אחר שנשברה כדו, חייב בהזיקן, דהוי ליה בורו שהזיק. ואם לא נתכוין לזכות בהן, הואיל ועיקרו אנוס הוא, דסבר נתקל לאו פושע הוא, הרי החרסים והמים הפקר לאחר שנאנס, ולפיכך פטור. והלכה כר' יהודה דנתקל לאו פושע הוא. ומאחר דאנוס הוא ולא נתכוין לזכות בחרסי, ובמים, הוי כאילו לא היו מעולם שלו ופטור על נזקהם: ב השופך מים ברה"ר. אע"ג דברשות קעביד, כגון בימות הגשמים שמותר לשפוך מים ברה"ר אפילו הכי אם הוזק בהן אחר, חייב בנזקו: המצניע את הקוץ וכו'. וכגון שהצניען ברה"ר. וכן הגודר גדרו בקוצים והפריחן לרה"ר. אבל המצמצם בתוך שלו והוזק בהן אחר פטור. שאין דרך בני אדם להתחכך

domain], or plants a fence of thorns on his property [and they grew out into the public domain], or, if a fence falls into the public domain and damage thereby results to some other persons, there is [similarly] liability for the damage [if, however, these take place in the private domain, he is exempt].

(3) If a man removes his straw and stubble into the public domain [with the intent of letting it rot, so that he could use it] for manure, and damage results to some person, there is liability for the damage, and whoever seizes them first acquires them [the Rabbis penalized him to prevent people from this practice]. Rabbi Shimon ben Gamliel says, Whoever causes a nuisance to public domain [by placing things in it] and they caused damage [even if the action is permitted] is liable to compensate, and whoever seizes of them first, acquires them. If he turns over dung that had been lying on public domain, and damage [subsequently] results to another person, he is liable for the damage.

(4) If two potters were following one another and the first stumbled and fell down and the second stumbled because of the first, the first is liable for the damage done to the second [if the first had enough time to get up before the ensuing incident].

(5) If one comes with his barrel and another comes with his beam and the pitcher of this one breaks by [collision with] the beam of the other, he [the owner of the beam] is exempt [from liability], for he is entitled to walk [there and carry beams] and the other is entitled to walk [there and carry barrels.] Where the carrier of the beam was in front, and the carrier of the barrel behind, and the barrel broke

רבנו עובדיה מברטנורא

בכתלים: ג לזבלים. שירקבו התבן והקש ונעשים זבל לזבל שדות וכרמים: כל הקודם בהן זכה. דקנסינהו רבנן: כל המקלקלים ברה"ר. ואפילו עושים ברשות כגון בשעת הוצאת זבלים. אם היוקו חייבים: היה הופך את הגלגל. צואת בקר: ד הראשון חייב בנזקי שני. וכגון שהיה יכול לעמוד ולא עמד, דפושע הוא. אבל לא היה יכול לעמוד, פטור דהא קיימא לן נתקל לאו פושע הוא: ה היה

גדרו בקוצים, וגדר שנפול לרשות הרבים, והזיקו בהן אחרים, חייב בנזקו: ג המוציא את תבנו ואת קשו לרשות הרבים לזבלים, והזיק בהן אחר, חייב בנזקו, וכל הקודם בהן זכה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, כל המקלקלין ברשות הרבים והזיקו, חייבין לשלם, וכל הקודם בהן זכה. ההופך את הגלגל ברשות הרבים, והזיק בהן אחר, חייב בנזקו: ד שני קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה, ונתקל הראשון ונפל, ונתקל השני בראשון, הראשון חייב בנזקי שני: ה זה בא בתביתו, וזה בא בקורתו, נשברה כדו של זה בקורתו של זה, פטור, שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך. הנה בעל קורה ראשון, ובעל חבית

by [collision with] the beam, the carrier of the beam is exempt [for the carrier of the barrel who was behind should not have proceeded so quickly]. But if the carrier of the beam [suddenly] stopped, he is liable [for he is to blame]. If, however, he cried to the carrier of the barrel, "Halt!" he is exempt. Where, however, the carrier of the barrel was in front, and the carrier of the beam behind and the barrel broke by [collision with] the beam, he is liable [for the carrier of the

אחרון, נשברה חבית בקורה, פטור בעל הקורה. ואם עמד בעל הקורה, חייב. ואם אמר לבעל החבית עמד, פטור. היה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון, נשברה חבית בקורה, חייב. ואם עמד בעל חבית, פטור. ואם אמר לבעל קורה עמד, חייב. וכן זה בא בגרו וזה בפשתנו: ו שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים אחד רץ ואחד מהלך, או שהיו שניהם רצים, והזיקו זה את זה, שניהם פטורין: ז המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים, ברשות היחיד והזיק ברשות היחיד, ברשות היחיד והזיק ברשות

beam, who was in this case second, should have taken care to keep at a reasonable distance]. If, however, the carrier of the barrel [suddenly] stopped, he is exempt. But where he cried to the carrier of the beam, "Halt!" he is liable. The same applies to one carrying a [burning] candle while another was proceeding with flax [and subsequently, the candle ignited the flax].

(6) If two [persons] were passing one another in the public domain, one [of them] running and the other walking [on the eve of the Sabbath or a Festival when it is usual for people to be in a hurry] or both of them running [any other day when it is unusual for people to run in the streets], and they were injured by one another, both of them are exempt [so long as they had no intention of injuring one another].

(7) If a man chops wood in a private domain [where his action is permitted] and [a splinter or the handle of the axe flies off and] does damage in public domain [where it is usual for people to walk and it is likely to cause damage]; or in public domain [where his action is not permitted] and does damage in a private domain [of another, where people don't usually walk and it is unlikely to cause damage]; or in [his] private domain [where his action is permitted] and does damage in

רבנו עובדיה מברטנורא

בעל קורה ראשון וכו' פטור. שזה מהלך כדרכו וזה מיהר ללכת: ו אחד רץ ואחד מהלך וכו'. מתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, אחד רץ ואחד מהלך בערבי שבתות וימים טובים או שהיו שניהם רצים בשאר ימות השנה, שניהם פטורים. דבערבי שבתות וימים טובים מי שרץ רץ ברשות, שהולך לדבר מצוה להכין לצרכי שבת ויו"ט ומשום הכי פטור. ובשאר ימות השנה כששניהם רצים, הואיל ושניהם משנים, שניהם פטורים: ז המבקע. עצים: והזיק ברשות היחיד. של אחרים: ברשות

another's private domain [and is unlikely to cause damage], he is liable.

(8) In the case of two *tam* oxen injuring one another, the payment of the difference [in the damage caused by the one over the damage caused by the other] will be [in accordance with the law of] half-damages [i.e., he pays half that amount]. Where both [the oxen] were *mu'ad*, the payment of the difference will be in full. Where one was *tam* and the other *mu'ad*: the payment of the difference for damage done

of the damage done by the *tam* to the *mu'ad* will be in full compensation, whereas the payment of the difference for damage done by the *tam* to the *mu'ad* will be in accordance with the law of half-damages. Similarly, in the case of two persons injuring one another, the payment of the difference will be in full. Where man has damaged [a] *mu'ad* [ox] and [the] *mu'ad* [ox] has injured [that] man, the payment of the difference will be in full [for man is regarded as always being *mu'ad*]. But where man damaged *tam* and *tam* injured man, the payment of the difference for damage done by man to *tam* will be on the basis of full compensation, whereas the payment of the difference for damage done by *tam* to man will be in accordance with the law of half-damages. Rabbi Akiva, however, says, Even in the case of *tam* injuring man the payment of the difference will be in full [the law of half-damages does not apply to animals

רבנו עובדיה מברסרוא

היחיד. שלו: והזיק ברשות היחיד אחר. של אחרים: חייב. ואע"ג דברשותיה קעביד ולא שכיחי רבים שם דנימא הוה ליה לעיוני, אפילו הכי חייב: ה' במותר חצי נזק. שמין מה הזיקו של זה יותר על נזקו של זה ובאותו מותר משלם מי שהזיק יותר, את החצי: מועד בתם משלם במותר. כלומר אם הוא הזיק את התם יותר ממה שהזיקו תם: אדם בתם משלם במותר נזק שלם. דאדם מועד לעולם: ותם באדם משלם במותר חצי נזק. דכתיב (שמות כא) או בן יגח או בת יגח כמשפט הוה יעשה לו, כמשפט שור בשור כך משפט שור באדם, מה שור בשור תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם, אף שור באדם תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם: ר"ע אומר אף תם שחבל באדם משלם במותר נזק שלם. דדריש כמשפט הוה, לדינא דסליק האי קרא מיניה, דבשור מועד מיירי. והכי קאמר קרא, כמשפט הוה של שור מועד שמשלם נזק שלם. יעשה לו לכל שור שנגח את

חצי נזק. אימתי הוא תם. מש"חזר בו שלשה ימי שבתות: ג שור של ישראל שנגח שור של הקדש, ושל הקדש שנגח לשור של ישראל, פטור, שנגמר (שמות כא) שור רעהו, ולא שור של הקדש. שור של ישראל שנגח לשור של נכרי, פטור. ושל נכרי שנגח לשור של ישראל, בין תם בין מועד משלם נזק שלם: ד שור של פקח שנגח שור של חרש שוטה וקטן חייב. ושל חרש שוטה וקטן שנגח שור של פקח, פטור. שור של חרש שוטה וקטן שנגח, בית דין מצמידין להן אפטרופוס ומעדין להן בפני אפטרופוס.

הוא חייב לתת פיקדון למועד המזיקו, והוא חייב לתת פיקדון למועד המזיקו, והוא חייב לתת פיקדון למועד המזיקו, והוא חייב לתת פיקדון למועד המזיקו.

injuring humans; the law is not in accordance with Rabbi Akiva].

(9) If an ox [*tam*], the value of one hundred *zuz* has gored an ox of the value of two hundred *zuz* and the carcass has no value at all, the plaintiff will take possession of the [defendant's] ox [that did the damage, as the full value of it corresponds in this case to the amount of half-damages.] Where an ox [*tam*] of the value of two hundred [*zuz*] gored

an ox of the same value of two hundred [*zuz*] and the carcass had no value at all: Rabbi Meir said, It was with reference to this case that it is written, “and they shall sell the live ox and divide the money from it.” (Exodus 21:35) Rabbi Yehudah, however, said, This is certainly the law [that half-damages should be paid in the case of *tam*], but while you fulfill [by this ruling the injunction], “And they shall sell the live ox and divide the money from it,” you do not fulfill [the next injunction], “And the dead ox also they shall divide,” [since in the case specified by Rabbi Meir, the carcass had no value at all]. The case dealt with by Scripture is therefore, where an ox of the value of two hundred [*zuz*] gored an ox of the same value of two hundred [*zuz*] and the carcass was worth fifty *zuz*: here, one party would get half of the living ox together with half of the dead ox [amounting altogether to one hundred and twenty five *zuz*], and the other party would, similarly, get half of the living ox together with half of the dead ox. [Rabbi Meir and Rabbi Yehudah disagree in the case in which the carcass appreciated in value after death: Rabbi Meir holds that this appreciation belongs totally to the injured party, and the owner of the damaging ox does not pay less damages

רבנו עובדיה מברטנורא

האדם ואפילו הוא שור תם. ואין הלכה כר"ע: **ט** וכן הלכה. ודאי כן הלכה דמנה נותן לו דהיינו חצי נזק. אבל אין זה שור האמור בתורה, דקיימת ומכרו את השור החי וכו'. ופולגתא דר"מ ורבי יהודה הוא בשבח נבלה, כגון שבשעת מיתה לא היתה שוה כלום ונתייקרה אחר כך והיא שוה להאכילה לכלבים או למכרה לנכרי, ר"מ סבר שבח נבלה דניזק הוי, ולא שקיל בה מויק כלום אלא נותן לו חצי נזק, והיינו דקאמר ר"מ על זה נאמר ומכרו את השור החי וחצו את כספו, כלומר, שצריך ליתן לו דמי חצי נזקו מדמי שור החי ואינו מנכה לו כלום בעבור השבח שהשביחה הנבלה. ור' יהודה סבר דחצי שבח נבלה דמויק הוי, וכשבא מויק לשלם לניזק דמי חצי נזקו, מנכה לו חצי שבח

because of this appreciation. Rabbi Yehudah, however, holds that this appreciation is divided between the two parties, and therefore when the owner of the damaging ox comes to pay, he deducts half of the appreciation from the sum he must pay. Thus in our case where the carcass had no value and then appreciated to fifty *zuz*, he would pay

seventy-five *zuz*.]

(10) There are cases where there is liability for offenses committed by one's ox though there would be no liability should these offenses be committed by oneself. There are, again, cases where there is no liability for offenses committed by one's ox though there would be liability were these offenses committed by oneself. [For instance,] if a person's ox has caused embarrassment [to a human being] there is no liability [this requires intent], whereas if the owner causes the embarrassment there would be liability; so too, if his ox puts out the eye of its owner's slave [the slave does not gain his freedom by this injury] or knocks out his tooth, there is no liability [by the law in Exodus 21:26-27] whereas, if the owner himself has put out the eye of his slave or knocked out his tooth he would be liable [to let him go free]. If his ox has injured his father or mother there is liability [for damages], although were the owner himself to injure his father or his mother [thus entailing a capital charge,] there would be no [civil] liability [for in any case involving a capital charge and other charges, he is subject only to the more severe charge]. [So too,] if an ox has caused fire to be set to a haystack on the Sabbath there is liability [for half-damages, because this is an uncommon manner of damage], whereas were the owner to set fire to a haystack on the Sabbath there

רבנו עובדיה מברטנורא

שהשביחה הנבלה משעת מיתה עד שעת העמדה בדין, והיינו דקאמר ר' יהודה לרבי מאיר קיימת ומכרו את השור החי ולא קיימת וגם את המת יחצון, שצריך לחלק השבח שהשביח המת ושקל ליה מזיק פלגא. והלכה כרבי יהודה: **שורו שבייש פטור**. דכתיב איש בעמיתו, ולא שור בעמיתו. אי נמי, אין המבייש חייב אלא כשמבייש בכונה, ושור לאו מכיון לבייש הוא: **שורו שסימא את עין עבדו פטור**. ואין העבד יוצא בן חורין על ידו: **והוא שסימא את עין עבדו חייב**. שנאמר (שמות כא) לחפשי ישרלחנו: **שורו שחבל באביו ובאמו חייב**. בתשלומי נזק: **והוא שחבל באביו ובאמו פטור**. מן התשלומין. שאין אדם מת ומשלם: **שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב**. חצי נזק.

would be no [civil] liability, as he would be subject to a capital charge.

(11) If an ox was pursuing another's ox which was [afterwards found to be] injured, and the one [the plaintiff] says, "It was your ox that did the damage," while the other claims, "Not so, but it was injured by a rock [against which it had been rubbing itself]," [thus denying any liability] the burden of proof lies on the claimant. [So too,] where two [oxen, belonging

to different people] pursued one [ox] and the one defendant asserts, "It was your ox that did the damage," while the other defendant asserts, "It was your ox that did the damage," neither of the defendants will be liable [because each rejects the claim of the claimant]; but where both of the [pursuing] oxen belonged to the same owner [and were *tam*, for which half-damages are paid only out of the body of the ox that did the damage], liability will attach to both of them [i.e., where both oxen are present he pays from the lesser of the two oxen; however, if one of the oxen is lost, the defendant may say to the plaintiff, Bring me proof which ox caused the damage]. Where, however, one [of the oxen] was large [i.e., worth enough to pay off the half-damages] and the other small [and both were *tam*, for which half-damages are paid only out of the body of the ox that did the damage], and the claimant maintains, "The large one did the damage [and I should receive half-damages from it]," while the defendant claims, "Not so, for it was the small one that did the damage," or where one [ox] was *tam* and the other *mu'ad* and the claimant maintains, "The *mu'ad* did the damage [and the compensation should thus be made in full]," while the defendant asserts, "Not so, for it was the

רבנו עובדיה מברטנורא

דמשונה הוא: **יא בסלע לקה.** מתחכך היה בסלע ולקה: **היו שנים רודפין אחר אחר.** שני שורים של שני בני אדם רודפים אחר שור של אדם אחד: **שניהן פטורין.** דתרויהו מדחו ליה: **שניהן חייבין.** בגמרא מפרש למתניתין כגון ששניהם תמין, שאין התם משלם אלא מגופו. וכי איתנהו לתרויהו קמן משתלם הניזק חצי נזק מבין שניהם אבל ליתנהו לתרויהו מצי אמר ליה זיל אייתי ראיה דהאי תורא אוקר ואשלם לך: **גדול הזיק.** ויש בגופו שוה חצי נזק: **קטן הזיק.** ודמי הקטן תקח ומותר חצי נזק תפסיד: **קטן הזיק את הגדול.** ואע"פ שחצי נזקו של גדול מרובה, לא תקח אלא קטן שלי. וחצי נזקו של קטן שלך, קח מן הגדול. וכל הנך המוציא מחבירו עליו הראיה דתנינן

בשבת, פטור, מפני שהוא מתחייב בנפשו: **יא שור שהיה רודף אחר שור אחר, והזק, זה אומר שורף הזיק, וזה אומר לא כי, אלא בסלע לקה, המוציא מחבירו עליו הראיה.** היו שנים רודפים אחר אחר, זה אומר שורף הזיק, וזה אומר שורף הזיק, שניהן פטורין. אם היו שניהם של איש אחד, שניהן חייבין. היה אחד גדול ואחד קטן, הנזק אומר גדול הזיק, והמוציא אומר לא כי, אלא קטן הזיק. אחד תם ואחד מועד, הנזק אומר, מועד הזיק, והמוציא אומר לא כי, אלא תם הזיק,

tam that did the damage,” the burden of proof lies on the claimant. [So too,] where there were two injured oxen, one large and one small; similarly two pursuers, one large and one small, and the plaintiff asserts, “The large one injured the large one and the small one the small one [and there is enough value in each to pay half-damages],” while the defendant contends, “Not so, for [it was] the small one [that injured] the large one and the large one [that injured] the small one;” or where one was *tam* and the other *mu'ad*, and the plaintiff maintains, “The *mu'ad* injured the large one and the *tam* the small one,” while the defendant claims, “Not so, for [it was the] *tam* [that injured] the large one and the *mu'ad* [that injured] the small one,” the burden of proof falls on the claimant.

רבנו עובדיה מברטנורא

במתניתין, אם לא הביא ראיה אין לו כלום ואפילו דמי תם, ואפילו קטן שהודה לו אין לו, שהטוען את חברו חטין והודה לו בשעורים פטור אף מדמי שעורים. ואי תפס הניזק שיעור מה שהודה לו המזיק, לא מפקינן מיניה:

המוציא מחברו עליו הראיה. היו הניזוקין (שנים), אחד גדול ואחד קטן, והמזיקים שנים, אחד גדול ואחד קטן, הניזק אומר, גדול הזיק את הגדול וקטן את הקטן, והמזיק אומר לא כי, אלא קטן את הגדול וגדול את הקטן. אחד תם ואחד מועד, הניזק אומר, מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן, והמזיק אומר לא כי, אלא תם את הגדול ומועד את הקטן, המוציא מחברו עליו הראיה: